

KP

”ET GODT OG MENINGSFYLDT LIV FOR UDSATTE MENNESKER”

**Socialpædagogikkens opgave (og rolle) i vores samtid
– set fra siden**

Mette Bladt
30. september 2021

Hvem er jeg?

Mette Bladt, lektor, ph.d. FoU, Københavns Professionshøjskole.

Redaktør (ansvh.) på Social Kritik.

Forsknings- og udviklingsprojekter: lukkede fængsler, kriminalforsorgen, udsatte boligområder, opholdssteder, akutinstitutioner, gadeplan, klub, SSP, handicap og psykiatri (voksen)

Aktuelt:

Forskning med stærkt kriminaliserede unge (fra udsatte boligområder) og med medarbejdere om hvordan vi kan skabe 'Vild velfærd'. Learning from the margins; international forskningssamarbejde om hvad vi kan lære af marginaliserede unge – og arbejdet med dem.

Anvendt forskning, aktionsforskning med sociologisk indgangsvinkel

Udvikling af og underviser på social og specialpædagogisk profiluddannelse:
Urbanitet og marginalisering

Dagens indspark til faglige drøftelser:

Socialpædagogikkens rolle i vores tid – set fra siden:

1. Socialpædagogikkens paradoks: arbejde for inklusion af de udstødte?
2. Problemforskydninger der betyder at socialpædagogik ikke forholder sig til de mere samfundsmæssige/kontekstmæssige barrierer?
3. Kan vi snakke om reaktionspædagogik?

Det er lidt den kritiske/flabede pensel der er med i dag – men det er med vilje.

Mine eksempler handler mest om socialt udsatte (børn) og unge, vi må hjælpes ad med at relatere til jeres pædagogiske hverdag og målgrupper.

I råber bare op midt i det hele hvis I har spørgsmål eller kommentarer – det kan jeg godt finde rundt i.

Socialpædagogikkens paradoks: arbejde for inklusion af de udstødte?

De målgrupper som socialpædagogen arbejder for og med, har historisk set været nogle der meget aktivt og meget bevidst blev afskåret fra det 'almene samfund'. Således viser historien hvorledes vestlige samfund siden omkring 1700 har oprettet særlige (lukkede) institutioner til at varetage bestemte grupperes liv og levned. I fattighuse, arbejdsanstalter, tugt- og forbedringshuse placeredes den moralsk afvigende ikke arbejdsduelige del af befolkningen. I Danmark blev hele øer (Livø og Sprogø) taget i anvendelse og de personer vi som samfund ikke kunne have gående rundt blandt os andre blev deporteret hertil (Kirkebæk 2004, Kirkebæk & Møller 2020).

Moderne eksklusion

I det moderne samfund er eksklusionsmekanismerne mere 'subtile'. For de grupper og individer der udgør målgruppen for socialpædagogik er de indbyggede in- og eksklusionsdynamikker knyttet til fællesskabernes logik imidlertid 'skæbnesvangre'

Idet disse mekanismer i høj grad kommer til at definere disse grupper og individers marginalisering/eksklusion i og af samfundet.

Man kan sige at selve social- og specialpædagogikken netop opstår, fordi det vestlige samfund har iboende dynamikker der skaber marginaliserede positioner:

"Den socialpædagogiske praksis er netop vokset frem af den sociale realitet, at samfundet til stadighed producerer individer og grupper, hvis integration er truet" (Madsen 2005:11).

Er opgaven at kompensere for dette?

Dynamikker der ofte ses i det socialpædagogiske arbejde

Vi skal beskytte brugerne og det almene samfund fra hinanden.

På Frederikssundsvej omkring Bellahøjhusene tager en gruppe på fem unge voksne med Downs syndrom, bussen hver morgen. De skal fra deres bosted til deres arbejdsplads, et aktivitetscenter i Husum. En morgen er Kristian fra gruppen rigtig ked af det. Han græder højlydt og hans ansigt er dækket af tårer og snottet løber. Kristian går ned gennem bussen mens hans græder og snøfter, han har udset sig et tomt sæde ved siden af en kvinde i en pels. Hun har håret sat sirligt, guldsmykker på og lakerede negle. Hele bussen holder vejret. Kristian sætter sig på sædet ved siden af kvinden han græder stadig og er ulykkelig. Kvinden vender sig mod ham: "Jamen ven, hvorfor er du dog så ked af det? skal du ikke have et ordentligt kram? Siger hun til Kristian og åbner sine arme mod Kristian. Kristian putter sig i kvindens arme og pels og kvinden trøster Kristian, der langsomt holder op med at græde. De to snakker sammen indtil Kristian og resten af gruppen skal af.

MEN: hvorfor egentlig det?

Hvad så med inklusionstanken, altså at samfundet også skal være rummeligt?

Og hvordan kan man overhovedet arbejde i den retning som socialarbejder/pædagog?

Dynamikker der ofte ses i det socialpædagogiske arbejde

Vi skal i 'lukkede institutionelle' fællesskaber, træne brugerne til at indgå i 'rigtige' fællesskaber på lang sigt.

Men: kan man egentlig det?

Når vi laver lukkede 'pædagogiske bobler' i vores tilbud, så betyder det ikke nødvendigvis at brugerne bliver bedre til at indgå i andre 'ordinære' fællesskaber.

Kompetencer fra én (social) situation kan ikke bare overføres til en anden social situation. Den teoretiske pointe er (ofte) netop at det er hele problemet; det er alt for svært, at indgå i et system af (uformelle) regler og koder, man aldrig har mødt før. Der er væsensforskell på det, at have været med i et kunstprojekt – og det at have et arbejde i Føtex fx

Dynamikker der ofte ses i det socialpædagogiske arbejde

Vi skal motivere vores unge (fx) til at indgå i fællesskaber (fx skolens)

MEN: hvad nu hvis det ikke er motivationen den er gal med?

Eksempel: det svære ved at indgå i skolen når man er anbragt: Bilerne, kommuneskiltet ude foran huset, hjemmet der tydeligvis ikke er et hjem, uddannelsesfremmedhed, andre unge der også er anbragt - men derudover har man intet til fælles

Problemforskydninger der bevirker at socialpædagogik ikke forholder sig til de egentlige barrierer?

Marginalisering og udsathed er ofte resultater af både individuelle og strukturelle barrierer – ofte mest strukturelle hvis I spørger mig, men (social)pædagogik forholder sig primært til at fikse de individuelle, og der kan også stilles spørgsmål til om det overhovedet er opgaven for en socialpædagog at forholde sig til de strukturelle, men hvis opgave er det så?

Pointen er at den opgave der defineres fagligt, politisk, forvaltningsmæssigt til socialpædagoger er 'skævt på'

Fortsat

Kortlægning

2x gymnasier

÷

✓✓

Idræts-
container?

18+
Kl. 13-20
Man-fre

4-5 folkeskoler

÷ ✓

klubber ✓
Under 18+
16-21-22 ÷ piger

Boligsocial hhp. ÷+
Mest for dem under 15

GP –
Klub
18+

Bokseklub

✓✓✓

Skuret
18+ →
WOW

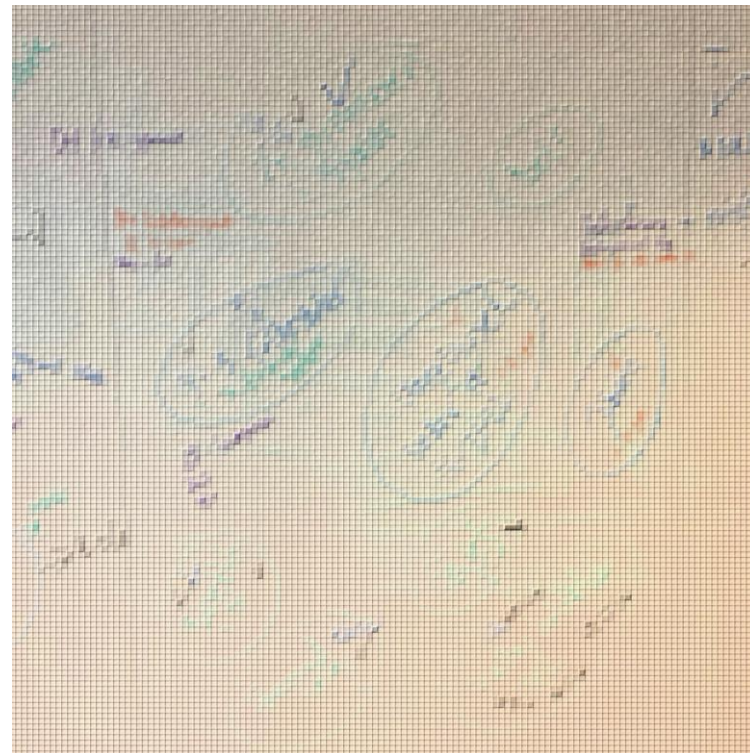
klub ✓
÷ piger

Fodboldklub

WOW ✓

Boldklub stc

WOW WOW WOW
WOW WOW WOW

Hvad kan og vil velfærd?

Analyserne bekræftes af 'statistikken'

I et velfærdsstatsland som Danmark burde vi have en høj social mobilitet

Men vi formår ikke at understøtte den forventede mobilitet, på trods af: fri og lige uddannelse, gratis sundhedssektor, velfærdsydelser i det hele taget

Nyere undersøgelser der har sammenlignet den sociale mobilitet i Danmark og I USA og fundet at Danmark ikke har en højere social mobilitet end USA (Landersø & Heckman 2016)

- OECD's målinger af den såkaldte NEET-gruppe. NEET-gruppen i Danmark udgør 15% af personer mellem 20-24 år, det vil sige at 15% af unge mellem 20-24 år ikke er i hverken uddannelse, arbejde eller erhvervsuddannelse. Hvis man kun måler på drenge er tallet meget højere...

Der hvor velfærdsstaten dog lever op til sit ry er at 'bundniveauet' så at sige er markant højere og forskellen på rig og fattig er ikke nær så stor - og dog jvf det relative fattigdomsbegreb...

Er det hele lige meget så..?

- Komplexiteten af sociale problemer steget, antallet af marginaliseringsmarkører er udvidet (Ottesen et al 2018).
- Der registreres en fortætning af alvorlig udsathed på nogle felter, således er det eksempelvis 1% af en ungdomsårgang der begår 44% af samtlige lovovertrædelser (Pedersen & Jørgensen 2017). Ungdomskriminaliteten falder, men bliver mere voldsom og mere alvorligt.
- Der registreres en stigning i personfarlige lovovertrædelser herunder særligt volds- og seksualforbrydelser (Kyvsgaard 2018).
- Antallet af unge hjemløse, er fra 2009 til 2017 steget fra 4998 til 6635 – en stigning på 33%. Stigningen har især ramt unge mellem 18-24 år (Benjaminsen 2017).
- Øget polarisering; selvom den generelle velstand er i stigning, så viser nyeste tal at belastningsgraden er mere omfattende for de med få ressourcer (Vive 2018).

Men det tallene ikke kan vise er hvordan det står til hvis der ikke var blevet gjort noget

Politi, pædagog – potato, potato?

Hvad er den socialpædagogiske opgave?

- og hvordan genkendes den?

Unge kortlægning som eksempel

-kommunen ✚

-mentor xx ✚

-sagsbehandler. ✚

→ kontaktperson ✚

-problemer i skolen ✚

-vredeskaktperson ✚

WOW

Forældre- vil os kun det bedste

Kriminalforsorgen KiF ✚

-nogen møder dem ✚

-anger management ✚

?

-gadeplans team

-hjælper stikker ikke

-taler mere om hvad man kan lave

-spiller ingen rolle i mit liv

Gadeplan ✚

(pædagog)

-2. gange om ugen

-stikker

-observerer ✚

-xx ✚

-undercover spioner

-ingen indflydelse

-inviterer til boksning (ikke alle er interesserede)

M og R

WOW

-ville de unge msp det godt

-sjovt **WOW**

-efterbogen:

-samtale som de skriver ned

bagefter

-uden at de siger det

-xx på rygter

-antager at man har røget

hash/drikker

✓ **J** **WOW**
Fin nok, flinkt
Giver ikke bøder

Forskelsbehandling

Pædagoger ✓

-forskelligt

-gode tur **WOW**

K:

fodbold/xx/Tyskland

xx

God til xx.

Pædagogsnak.

J:

(for) god til at snakke

-respekt

Politiet ✚

Flere gange om dagen, mindst

Højt 4 til alt ✚

-tager navne

Sigter

-visiterer, frafalder

-ser kun hver 4. min

Stil gerne spørgsmål og kom med
indspark

Spørgsmål? Tanker?

Hvis vi altså ikke allerede er i gang
med en dialog

Reaktionspædagogik?

Blikket fra siden kan tyde på at vi ikke i høj nok grad reagerer på den konkrete og samfundsmæssige situation, reaktionspædagogik kunne derfor handle om hvordan vi reagerer på den:

Vi ved at unge der kommer fra uddannelsesfremmede hjem har svært ved uddannelse, hvordan kan vi så som socialarbejdere og socialpædagoger arbejde med at de unge bliver fortrolige med uddannelse? – det gøres ikke gennem relations- eller motivationsarbejde.

Når en 'udsat ung' ikke går til spejder eller fodbold handler det oftere om ressourcer og kendskab end det handler om motivation.

Når børn og unge vokser op i en overbefolket bolig, hvad er så det socialpædagogiske svar – den pædagogiske reaktion?

Fælles faglige drøftelser – hvis vi ikke har taget dem allerede og hvis tiden er til det...

Vi kunne snakke om:

Provokerer dette?

Og i så fald hvorfor?

Hvad tænker I omkring
'reaktions-pædagogik'?

Hvordan kan der arbejdes med
'reaktionspædagogik' i din daglige
praksis?

Hvad er de største udfordringer i jeres
daglige arbejde?

TAK FOR I DAG!

Tak fordi jeg måtte komme – og så endda i RL 😊...

Mette Bladt
30. september 2021